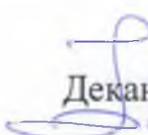

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
/Остапець Ю.О./
« 06 » 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи педагогічних досліджень**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **012 Дошкільна освіта** освітньо-професійної програми «**Дошкільна освіта**».

Розробник: Староста Володимир Іванович професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 6 від « 16 » січня 2025 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

(підпис)

/Оксана ПОВІДАЙЧИК/
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 7 від « 06 » лютого 2025 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

(підпис)

/Олена ПОПАДИЧ/
(прізвище та ініціали)

© Староста В.І., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	5	5
	Лекції:	
	24	8
	Практичні (семінарські):	
	20	4
	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: іспит	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «**Основи педагогічних досліджень**» – сформувати у студентів теоретичні знання і основні практичні навички щодо ефективного використання традиційних та сучасних методів досліджень у галузі педагогічних наук.

Завдання: ознайомити студентів із сучасними проблемами педагогічної науки; опанувати знання про понятійний апарат та методи педагогічних досліджень; оволодіти елементарними навичками пошуку, аналізу, опрацювання наукової інформації; сформувати вміння використання основних методів педагогічного дослідження; готувати наукові тексти та презентувати їх у деяких формах (реферат, доповідь, тези, курсові та кваліфікаційні роботи); використовувати здобуті знання і сформовані вміння в умовах навчальної, навчально-професійної (педпрактика) та майбутньої професійної діяльності.

Відповідно до ОПП «Дошкільна освіта» вивчення дисципліни «**Основи педагогічних досліджень**» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (КЗ) та спеціальних (КС) компетентностей (КЗ 1, КЗ 3, КЗ 6, КЗ 8, КЗ 9, КС 1, КС 9, КС 10, КС 13, КС 14, КС 16, КС 17, КС 18, КС 19, КС 20):

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

КЗ-10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, в тому числі представників інших національностей, попередження та протидії булінгу.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов. (ІК)

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК «Основи педагогічних досліджень» не потребує особливих передумов вивчення, у процесі навчання проводиться актуалізація набутих студентами знань та вмінь з деяких навчальних дисциплін попередніх років навчання (ОК 4 «Філософія», ОК 5 «Сучасні інформаційні технології», ОК 11 «Дошкільна дидактика» та ін.).

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до ОПП «Дошкільна освіта» вивчення навчальної дисципліни «**Основи педагогічних досліджень**» має забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН 1, ПРН 2, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 19, ПРН20):

ПРН 1	Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.
ПРН 2	Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.
ПРН 15	Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності
ПРН 16	Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.
ПРН 19	Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
ПРН 20	Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.
ПРН 23	Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

Очікувані результати навчання узгоджуються з наведеними ПРН і повинні бути досягнуті здобувачами освіти ОПП «Дошкільна освіта» після опанування навчальної дисципліни «**Основи педагогічних досліджень**»:

Очікувані результати навчання	ПРН
знати і розуміти: принципи педагогічного дослідження; принципи і норми академічної доброчесності; вміти: організувати проекти та наукові дослідження в умовах закладів освіти; використовувати здобуті знання і сформовані вміння в умовах навчальної, навчально-професійної (педпрактика) та майбутньої професійної діяльності, а також для самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки; досліджувати і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку	ПРН 1
знати і розуміти: основні поняття та категорії, що пов'язані з організацією та проведенням педагогічних досліджень; типову структуру наукового тексту та загальні вимоги до його викладу; вміти: проводити деякі дослідження (реферування джерел, опитування, контент-аналіз та інші), застосовувати найбільш поширені теоретичні, емпіричні та математичні методи дослідження, аби описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та	ПРН 2

виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій	
вміти: проводити дослідження (порівняльний аналіз) чинних програм дошкільної освіти та інших джерел (наукові, навчальні, методичні), аби визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку	ПРН 15
знати і розуміти: принципи педагогічного дослідження; принципи і норми академічної доброчесності; основні етапи педагогічного дослідження; сутність основних методів педагогічних досліджень; вміти: організувати проекти та наукові дослідження в умовах закладів освіти, працювати в команді із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей, формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості, толерантного ставлення та поваги до інших, в тому числі представників інших національностей, попередження та протидії булінгу; проводити опрацювання та інтерпретацію отриманих даних; презентувати результати наукової та методичної діяльності	ПРН 16
знати і розуміти: основні поняття та категорії, що пов'язані з організацією та проведенням педагогічних досліджень щодо індивідуального розвитку дитини; вміти: працювати з джерелами навчальної та наукової інформації; організувати пошук необхідної інформації із використанням цифрових технологій, опрацювати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками; застосовувати найбільш поширені теоретичні, емпіричні та математичні методи дослідження; скласти Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи	ПРН 19
вміти: враховувати рівні розвитку дітей (зона актуального розвитку дітей та зона найближчого розвитку) при виборі методик і технологій навчання і виховання; оцінювати результативність застосування традиційних та експериментальних технологій навчання і виховання у контексті розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку, в т.ч. щодо індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей; формулювати необхідні узагальнення; використовувати здобуті знання і сформовані вміння в умовах навчальної, навчально-професійної (педпрактика) та майбутньої професійної діяльності	ПРН 20
знати: ключові поняття корупції, доброчесності, етики в академічній та професійній діяльності, законодавство, яке регулює питання академічної доброчесності, а також заходи, спрямовані на боротьбу з порушеннями; розуміти важливість етичної поведінки в академічному та професійному середовищі; вміти: аналізувати ситуації, що можуть призвести до корупційних проявів чи порушень академічної доброчесності, застосовувати механізми перевірки та контролю, розвивати культуру довіри і прозорості у професійному середовищі.	ПРН 23

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік; письмове та комп'ютерне тестування; аналітичний огляд наукових джерел; проведення анкетування та його аналіз; контент-аналіз; презентація результатів самостійної та індивідуальної (групової) роботи студента (студентів) тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота студентів забезпечується всіма навчально-

методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями (вказівками), конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, електронно-обчислювальною технікою, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, індивідуальними семестровими завданнями та методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Самостійна робота також включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем; розроблення схем, таблиць, діаграм, мультимедійних презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми професійно орієнтованої проблематики з елементами наукового дослідження та його презентація; анкетування та самоанкетування; презентація власних досліджень; дослідження колективу студентської академічної групи; порівняльна характеристика вивчених явищ, процесів тощо; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

При вивченні навчальної дисципліни здійснюються наступні види і форми контролю за успішністю і якістю знань студента:

Види контролю: за рівнями: самоконтроль, контроль на рівні викладача, контроль на рівні завідувача кафедри, контроль на рівні деканату, контроль на рівні ректорату; за терміном проведення: оперативний (вхідний, поточний, проміжний, підсумковий).

Форми поточного контролю. Поточний контроль реалізується у формі виконання практичних завдань, самостійної роботи, виступів на практичних заняттях, проведення контрольних робіт тощо. Форми організації поточного контролю: індивідуальна, групова, фронтальна. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль.

Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання. У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання: за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні); за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.

Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: тестування (письмове або за допомогою комп'ютерних програм).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік або тестування (письмове або за допомогою комп'ютерних програм).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	50	100
15	20	15		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T4	T5	T6		50	100
10	20	20			

T1, T2 ... – теми

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі студенти, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – студенти, які отримали не менше 35 балів. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати МКР та поточного контролю під час практичних, самостійної та індивідуальної роботи. До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими: контроль за виконання модульних завдань (тестові завдання); контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру; контроль індивідуальної та самостійної роботи. **Оцінювання модульних завдань.** Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді тесту, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів. **Оцінювання самостійної роботи здійснюється у межах 20 балів.** Самостійна та індивідуальна робота виконуються студентами письмово з індивідуальним захистом.

Змістові модулі оцінюються наступним чином:

Модульна контрольна робота	Оцінка за роботу на практичних заняттях	Самостійна та індивідуальна робота студента	Всього
50 балів	30	20	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	30	11	30
Комп'ютерне/Письмове тестування при тематичному оцінюванні	3	Під час практичних занять	3	Під час практичних занять
Презентація виконання індив. та групових завдань		Під час практичних занять		Під час практичних занять
Самостійна робота: анкетування; пошук джерел наукових текстів та їх опрацювання (контент-аналіз; анотування і реферування)		20		20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Студенти можуть отримати бали за вивчення окремих питань змісту дисципліни шляхом навчання на масових відкритих онлайн курсах (МВОК) в Україні за умов наявності відповідного сертифікату (Prometheus, EdEra, Дія. Цифрова освіта, а також WiseCow, Українська команда Google, БУМ online, EduHub, Impactorium, Coursera, TED, Khan Academy, Stepik та інші.). Наприклад, Платформа EdEra Онлайн-курс із професійного розвитку та наставництва «Вчителі 2.0» <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/#!2950>. Онлайн-курс «Цифровий учитель» (теорія щодо цифрової педагогіки, впровадження нових методик у цифровому освітньому середовищі) <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/#!4033>. Платформа Prometheus: онлайн-курси «Критичне мислення для освітян», «Освітні інструменти критичного мислення»

<https://courses.prometheus.org.ua/dashboard> тощо.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі студенти. Виконання МКР проходить з використанням системи електронного навчання УжНУ Moodle у формі тестування (можливе повторне тестування за бажанням студентів). При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи. До МКР студенти можуть виконувати тренувальні завдання.

МКР складається з трьох блоків тестових завдань, які розроблені на основі систематики Блума.

Перший блок (1-10 балів) містить завдання «знання» та «розуміння».

Другий блок (1-30 балів) містить завдання «застосування» та «аналіз».

Третій блок (1-10 балів) містить завдання «синтез» та «оцінювання».

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «**Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті**» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади педагогічних досліджень

Тема 1. Педагогіка в системі наук.

Поняття про наукове пізнання, науку, її сутність. Основні етапи становлення педагогіки як науки у взаємозв'язку з іншими науками. Класифікація наук як взаємозв'язок між: трьома розділами наукового знання: природознавством, суспільними (соціальними) науками і філософією. Сучасна класифікація наук. Місце педагогіки в системі суспільних наук. Суть, основні види та функції наукових досліджень.

Особливості педагогічного дослідження. Провідні тенденції педагогічних досліджень у системі сучасної освіти. Організація наукової діяльності в Україні та закладах вищої освіти.

Тема 2. Антикорупція та академічна доброчесність. Науково-дослідна робота студентів (НДРС)

Антикорупція та академічна доброчесність. Поняття корупції та правові інструменти боротьби з нею. Нормативно регулювання антикорупційної діяльності в Україні. Міжнародно-правові стандарти протидії корупції. Антикорупційні органи. Суб'єкти які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції. Поняття про академічну доброчесність. Принципи і норми академічної доброчесності. Форми академічної недоброчесності.

Науково-дослідна робота студентів. Поняття про НДРС, напрями роботи та організаційна структура. НДРС під час вивчення навчальних дисциплін, проходження практик. Участь студентів у науково-практичних конференціях, олімпіадах, проєктній діяльності, академічній мобільності. Виконання курсових та кваліфікаційних робіт.

Тема 3. Методологічні основи та методи наукового дослідження.

Методологічні основи наукового дослідження. Поняття про методологію досліджень. Методологічні рівні наукових досліджень. Загальна і часткова методологія науки. Категорійний апарат педагогічного дослідження (тема, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет). Принципи педагогічного дослідження.

Методи наукових досліджень, їх класифікація. Методи теоретичного дослідження. Аналіз і синтез, індукція і дедукція, історичний і логічний методи дослідження. Методи емпіричного дослідження: методи. Спостереження (види, переваги і недоліки, роль спостерігача). Методи опитування: анкетування (поштові, пресові, он-лайн, експертні, індивідуальні, групові. Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та до різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті. Інтерв'ювання. Тестування і види тестів. Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування. Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали). Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз. Експеримент: характерні особливості та види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення.

Математичні методи в педагогіці. Основні поняття математичної статистики. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування. Основні види вимірювань у педагогічних дослідженнях. Описова статистика. Якісний та кількісний аналіз даних. Статистичне опрацювання результатів педагогічного експерименту. Аналіз кореляційного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції.

Змістовий модуль 2. Практика педагогічних досліджень

Тема 4. Логіка та етапи педагогічного дослідження.

Програма дослідження: структура документу, основні пункти, етапи дослідження. Підготовка та організація педагогічного дослідження (перший етап дослідження). Вибір теми та реалізація дослідження. Розробка структури проблеми. Вивчення історичного аспекту проблеми. Принцип системного підходу в наукових дослідженнях: цілісність, всебічність тощо. Об'єкт, предмет наукового (педагогічного) дослідження. Визначення мети і завдань наукового дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні. Попередній план дослідження та складання графіку роботи, план змісту роботи. Проведення емпіричного дослідження (другий етап; підбір методів та методик, способів обробки). Опрацювання результатів дослідження (третій етап): теоретичне (інтерпретація отриманих результатів) та математичне/статистичне опрацювання. Практичне використання отриманих даних як завершальний четвертий етап дослідження (апробація, впровадження, рекомендації тощо).

Тема 5. Пошук та опрацювання наукової інформації

Пошук наукової інформації. Поняття, терміни та роль інформації в проведенні наукових досліджень. Право власності на інформацію. Основні види інформації, їх джерела та режим доступу. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Первинні та вторинні дані. Пошук і аналіз первинної інформації. Інформація в інформаційно-пошукових системах бібліотек та установах науково-технічної інформації. Вторинна наукова інформація: сутність, процес її пошуку та аналізу. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації та автоматизовані системи обробки інформації. Каталоги, їх види та характеристика. Пошук інформації в системі Google, національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського, національній педагогічній бібліотеці України імені В.О. Сухомлинського, науковій бібліотеці УжНУ тощо. Простий та розширений пошук інформації у Google Академії; оператори розширеного пошуку в Google Академії.

Опрацювання наукової інформації. Основні методи та техніка роботи з науковою літературою: бібліографічний тематичний пошук; теоретичний аналіз джерел; ретроспективний та

історико-порівняльний аналіз; інтерпретаторсько-аналітичний метод (концептуальний аналіз); формування понятійного апарату педагогічного дослідження, контент-аналіз; класифікація та систематизація джерел та інформації; аналітико-синтетичне опрацювання та узагальнення інформації.

Бібліографія в педагогічних дослідженнях. Правила складання бібліографічного опису для списку літературних джерел (ДСТУ 8302:2015: один автор; два автори; частина книги, періодичного видання; дисертація; автореферат; електронні ресурси; тези доповіді). Правила наведення цитат та бібліографічних посилань у текстах наукових робіт (тези, статті, дипломні роботи тощо). Некоректне використання наукових літературних джерел; ознаки академічного плагіату.

Тема 6. Наукові тексти: підготовка та презентація

Поняття про наукові тексти. Науковий текст як опис наукового дослідження в цілому або яких-небудь його складових; як знакова форма наукового знання. Типова структура наукового тексту: вступна частина (проблема; мета і завдання; гіпотези і методи дослідження; зв'язок даного дослідження з іншими дослідженнями); дослідницька частина (опис проведеного дослідження й отриманих результатів); заключна частина (висновки і рекомендації для проведення подальших наукових досліджень і використання результатів у практичному житті). Науковий текст як поєднання окремих різновидів простих текстів: оглядового, методологічного, емпірико-фактологічного, теоретичного, пояснювального і додаткового. Загальні вимоги до викладу наукового тексту: зовнішня і внутрішня структурованість; композиційність; логічно-послідовний виклад; системний підхід; авторський погляд на проблему; уникнення понять, які не можна однозначно інтерпретувати; оптимальне насичення цифровим і фактичним матеріалом тощо. Абзац як найменша одиниця наукового тексту; вимоги до довжини абзацу. Етапи роботи над науковим текстом.

Елементи наукового тексту. Ілюстрації (рисунок, схеми, графіки). Графічні способи зображення результатів наукових досліджень. Табличні способи зображення результатів наукових досліджень. Посилання. Список використаних джерел. Скорочення і додатки.

Підготовка наукових текстів та їх презентація. Навчальні, навчально-наукові та наукові тексти. Деякі види навчальних та навчально-наукових текстів (реферат, курсова і кваліфікаційна робота, лекція, підручник та ін.). Вимоги до написання та оформлення реферату. Основні структурні компоненти реферату. Основні види рефератів. Критерії оцінки та вимоги до реферату. Деякі види наукових текстів. Тези та їх підготовка (на прикладі вимог до наукових конференцій в Україні). Поняття про наукову статтю, монографію, звіт за результатами наукового дослідження.

Курсові та кваліфікаційні роботи: мета, етапи підготовки та виконання. Вимоги до змісту і структури кваліфікаційної роботи. Вимоги до вступу. Оформлення кваліфікаційної роботи, процедура її захисту, структура виступу. Основні помилки, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційних роботах та під час їх захисту.

Презентація наукових текстів. Мова і стиль викладу під час презентації наукових текстів. П'ять «смертних гріхів» публічної мови (Ганс Сельє): непередготовленість, багатослівність, невиразність, заглибленість у себе (інтроверсія) і манірність. Наукова комунікація: сутність, функції та форми (усна – семінари, конференції, симпозіуми; інтернет-комунікації). Основні види наукових конференцій в освіті. Виступ і доповідь на науковій конференції. Захист курсової/кваліфікаційної роботи як презентація студентського наукового дослідження; послідовність викладу (актуальність проблеми; стан розробки проблеми в науці і практиці; основна ідея, отримані результати; висновки дослідження; практичне значення).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Педагогіка в системі наук	16	4	4			8
Тема 2. Антикорупція та академічна доброчесність. Науково-дослідна робота студентів	16	4	4			8
Тема 3. Методологічні основи та методи наукового дослідження	14	4	2			8
Модульна контрольна робота	0					
Разом за модуль	46	12	10			24
Модуль 2						
Тема 4. Логіка та етапи педагогічного дослідження	14	4	2			8
Тема 5. Пошук та опрацювання наукової інформації	16	4	4			8
Тема 6. Наукові тексти: підготовка та презентація	14	4	4			6
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	44	12	10			22
Разом за семестр	90	24	20			46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Педагогіка в системі наук	15	1				14
Тема 2. Антикорупція та академічна доброчесність. Науково-дослідна робота студентів	17	2	1			14
Тема 3. Методологічні основи та методи наукового дослідження	16	1	1			14
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	48	4	2			42
Модуль 2						
Тема 4. Логіка та етапи педагогічного дослідження	13	1				12
Тема 5. Пошук та опрацювання наукової інформації	14	1	1			12
Тема 6. Наукові тексти: підготовка та презентація	15	2	1			12
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	42	4	2			36
Разом за семестр	90	8	4			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Педагогіка в системі наук	4	
2	Тема 2. Антикорупція та академічна доброчесність. Науково-дослідна робота студентів	4	1
3	Тема 3. Методологічні основи та методи наукового дослідження	2	1
4	Тема 4. Академічна доброчесність. Логіка та етапи педагогічного дослідження	2	
5	Тема 5. Пошук та опрацювання наукової інформації	4	1
6	Тема 6. Наукові тексти: підготовка та презентація	4	1
Разом		20	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Педагогіка в системі наук	8	14
2	Тема 2. Антикорупція та академічна доброчесність. Науково-дослідна робота студентів	8	14
3	Тема 3. Методологічні основи та методи наукового дослідження	8	14
4	Тема 4. Академічна доброчесність. Логіка та етапи педагогічного дослідження	8	12
5	Тема 5. Пошук та опрацювання наукової інформації	8	12
6	Тема 6. Наукові тексти: підготовка та презентація	6	12
Разом		46	78

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальні теми/зміст самостійної роботи):

Пошук та опрацювання наукової інформації – згідно теми мікрореферату; пошук за ключовими словами, автором, реферування наукових статей тощо;

Методологічні основи та методи наукового дослідження. Антикорупція. Академічна доброчесність. Логіка та етапи педагогічного дослідження – контент-аналіз ключових понять; самоанкетування, анкетування групи респондентів (студентів, педагогів тощо) та опрацювання результатів.

Наукові тексти: підготовка та презентація – оформлення результатів педагогічного дослідження, підготовка мікрореферату, таблиць, графіків, висновків; мультимедійної презентації результатів наукової діяльності.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: комп'ютер/комп'ютерний клас.

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; платформи/системи електронного навчання Moodle, Google Classroom; електронна пошта (<http://gmail.com> і ін.), внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; сайти ЗВО; офіційний сайт МОН України <http://www.mon.gov.ua> тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями (вказівками), практикумами, конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, електронно-обчислювальною технікою, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, зокрема:

Основна література

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г.Сорокіної, А.Є.Артюхова, І.О.Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 171 с.
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
3. Головкін Б. М. Запобігання корупції: підручник / Б. М. Головкін, В. Ф. Оболенцев, М. В. Романов та ін.; за заг. ред. Б. М. Головіна. Харків: Право, 2019. 296 с.
4. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. Поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
5. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 224 с.
6. Лузан П.Г., Сопівник І.В., Виговська С.В. Основи науково-педагогічних досліджень. Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2010. 366 с.
7. Основи науково-педагогічних досліджень: навч.-метод. посібник для здобув. вищ. освіти першого (бакалаврського) рівня / уклад. О. Єрьоменко, І. Толмачова; О. Кузнецова, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обл. ради. Харків, 2023. 140 с.
8. Романов М. В. Основні засади запобігання корупції / М. В. Романов; ГО «Харківська правозахисна група». Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2017. 176 с.
9. Староста В.І. Методологія наукових досліджень: навчально-методичний посібник для самостійної роботи здобувачів освіти. Вид. 2-е, випр. і доп. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 72 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/54968>
10. Староста В.І. Основи педагогічних досліджень: Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів педагогічних спеціальностей 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 43 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/62905>.
11. Староста В.І. Курсові роботи: підготовка, оформлення, захист: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 47 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/67129>
12. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]. 5-е вид., стер. К. : Знання, 2006. 307 с.

Допоміжна література

1. Артюх С.Ф., Лізан І.Я., Голопоров І.В., Несторук Н.А. Основи наукових досліджень: підручник. Х.: УПА, 2006. 277 с.
2. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 374 с.
4. Гончаренко С.У., Олійник П.М., Федорченко В.К., Фоменко Н.А., Поважна Л.І. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. для студ., магістрів, аспірантів і викладачів ВНЗ / С.У. Гончаренко (ред.), П.М. Олійник (ред.). К. : Вища шк., 2003. 323 с.
5. Гришук М. Передумови виникнення та протидії корупції: історико-правові аспекти. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. №2(22).С. 28–35.
6. Клименюк О.В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: Авторський підручник. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. 398 с.
7. Клименюк О.В. Технологія наукового дослідження: Авт. підручник. К. : ТОВ «Вид-во «Аспект-Поліграф», 2006. 308 с.
8. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник / АПН України; Південний науковий центр. 2. вид., перероб. і доп. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2004. 206 с.
9. Колесников О.В. Основи наукових досліджень. Навч. посіб. 2-ге вид. Випр. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.

10. Коханко О.М. Основи науково-педагогічних досліджень: Навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2005. 254 с.
11. Маниліч М. І., Григор'єв В. А., Григор'єв Д.В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. Чернівці : Букрек, 2005. 252 с.
12. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основи наукових досліджень. Навч. посібник. Л.: Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
13. Милян Ж.І., Староста В.І. Методичні вказівки щодо проходження дослідницької педагогічної практики для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 28 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/66797>
14. Пилипчук М.І., Григор'єв А.С., Шостак В.В. Основи наукових досліджень: Підруч. К.: Знання, 2007. 270 с.
15. Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Славенко Е.І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навч. посіб. К. : Лібра, 2004. 344 с.
16. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. К.: Центр учб. літ., 2007. 254 с.
17. Староста В.І. (Не)Змішане навчання у вищій школі: погляди учасників освітнього процесу щодо (не)змішування. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*, 2022. Вип 12. С. 136-153. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2022.1211>.
18. Староста В.І. Мотивація навчання студентів різних курсів. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*. 2021. Вип. 11. С. 158-173. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2021.1114>.
19. Староста В.І., Шикітка Г.М. Мотивація професійної діяльності педагогів дошкільної та початкової освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2021. Вип. 49. № 2. С. 208-214. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.208-214>. URL: <http://visnyk-p>
20. Gavora P. Úvod do pedagogického výskumu. 4.vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008. 236 s.
21. Gavora, Peter a kol. Elektronická učebnica pedagogického výskumu. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského, 2010. Dostupné na: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/> ISBN 978–80–223–2951–4.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Наукова періодика України. URL: <http://journals.uran.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnrb.gov.ua>.
3. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: Нац. стандарт України. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>
4. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/>
5. МОН України URL: <https://mon.gov.ua>.
6. Наукові фахові видання України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya>.
7. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <https://nbuv.gov.ua>.
8. Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>.
9. Положення про дипломну роботу (дипломний проект). URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11106>.
10. Про авторське право і суміжні права: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
11. Про вищу освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>.
12. Про захист персональних даних: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17>.

13. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
14. Про освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
15. Профілі науковців. URL: <https://www.academia.edu/> <https://publons.com> <https://orcid.org>.
<https://scholar.google.com.ua>. <https://www.researchgate.net/>
<https://www.scopus.com/freelookup/form/author.uri>.
16. Реєстр наукових фахових видань України. URL: <http://resources.ukrintei.ua/refer/search>.
17. Український інститут інтелектуальної власності <http://www.uipv.org>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)